

Regeringen
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Per-Gunnar Rosengren
08-563 088 16
per-gunnar.rosengren@hsv.se
YTTRANDE

2010-05-24
Reg.nr 13-1247-10

Högskoleverkets yttrande över promemorian Ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan

Högskoleverket har anmodats att yttra sig över Utbildningsdepartementets promemoria Ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan (U2010/1388/G). Promemorian innehåller ett förslag till försöksverksamhet med ett fjärde år men utbildningens innehåll beskrivs inte utan ska tas fram av Skolverket.

Sammanfattning

Högskoleverket tillstyrkte den utformning av det fjärde året som föreslogs i Framtidsvägen (SOU 2008:27) eftersom Högskoleverket ansåg att det fjärde året enligt utredarens utformning kunde bidra till att öka intresset för teknisk utbildning eftersom elever från i princip alla gymnasieprogram med tillräckliga förkunskaper kunde välja ett fjärde år. På sikt skulle rekryteringen till teknisk sektor i högskolan därigenom kunna öka.

Försöksverksamheten är dock bara utformad för att utbilda en begränsad kompetens för arbetsmarknaden och tillåter bara direktövergång från teknikprogrammet. Utbildningen bidrar därför inte till någon ökad rekrytering till tekniksektorn och passar inte heller inom gymnasieskolan. Högskoleverket avstyrker därför försöksverksamheten.

Om regeringen ändå skulle fatta beslut om att inleda försöksverksamheten, anser Högskoleverket att det är nödvändigt att några områden i förslaget till reglering förtydligas.

Inledning

Högskoleverket har tidigare tillstyrkt inrättandet av ett fjärde år utifrån perspektivet att utbildningen både skulle vara lämplig för arbetsmarknaden och för att kunna rekrytera fler till teknisk utbildning inom högskolan. Den föreslagna försöksverksamheten är för snävt kopplad till teknikprogrammet eller till specialutformade program med teknikprogrammets innehåll för att försöksverksamheten ska kunna fylla den funktionen.

Högskoleverket vill även påminna om att det fjärde året lades ner efter synpunkter från bland annat branscherna som gick ut på att kompetensen hos eleverna från det fjärde året var för grund och därmed inte tillräckligt anpassad till arbetsmarknadens krav.

Högskoleverkets rapport *Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden 2010:1R* ger en bild av behovet av ingenjörer som överensstämmer med det underlag som regeringen använder i promemorian. Högskoleverket och SCB skriver där att det nya teknikprogrammet i gymnasieskolan och det fjärde året kan öka tillgången på högskoleingenjörer men det förutsätter att dessa utbildningar kan rekrytera elever utöver vad som sker till teknikprogrammet idag. Försöksverksamhetens utformning gör detta tveksamt. Samtidigt förväntas enligt Högskoleverkets rapport ett litet överskott av civilingenjörer.

Det fjärde året i 2010-talets utbildningslandskap

Det finns idag kortare teknisk utbildning både inom yrkeshögskolan och inom den kompletterande utbildningen som till en del tillgodoser arbetsmarknadens behov av teknisk utbildning. Den utbildning som föreslås är en kort utbildning direkt för arbetsmarknaden för att tillgodose ett avnämbarbehov och passar därför bättre inom yrkeshögskolan än i gymnasieskolan. Fokus för Yrkeshögskolans utbildningar är nämligen behovet på arbetsmarknaden.

Intresset bland potentiella sökande

Promemorian belyser inte vilket intresse det kan tänkas finnas bland potentiella sökande för det fjärde året. Det anser Högskoleverket är en brist i utredningen. Om utbildningen leder till arbete kan man naturligtvis anta att det kommer att finnas ett intresse att söka till det fjärde året men möjligheten att få anställning efter utbildningen beror ofta mer på konjunkturen än på utbildningen. Det är därför viktigt att få information om potentiella sökandes intresse för T 4.

Högskoleverket ser även att det fjärde årets placering i gymnasieskolan och i relation till andra utbildningar – framförallt yrkeshögskoleutbildning – gör att det blir svårt att informera potentiella sökande om hur denna utbildning ska förhålla sig till övriga tekniska utbildningar. Det är viktigt att den kompetens som det fjärde året leder till beskrivs och förtydligas i relation till motsvarande utbildning inom yrkeshögskolan och inom kompletterande utbildning.

Behörighet till T 4

Högskoleverket anser att det är ologiskt att det fjärde året bara kan påbörjas efter att en sökande har gått igenom det tekniska programmet eller ett specialutformat program närliggande teknikprogrammet (avsnitt 6.3.6) terminen omedelbart efter de avslutat teknikprogrammet. Tvånget att påbörja T4 direkt efter T3 är inte försvarbart. Den som så önskar bör få möjlighet att skjuta upp T4-studierna.

Kravet på direktövergång kommer förmodligen att innebära att få kommer att söka till programmet eftersom det finns flera alternativ till teknisk utbildning än det fjärde året och teknikprogrammet även förbereder för andra utbildningar än ingenjörstudier. Antalet som väljer det fjärde året blir därför med stor sannolikhet mindre än antalet som påbörjar teknikprogrammet. Högskoleverket anser att försöksverksamheten istället skulle vara öppen för sökande med tillräckliga kunskaper inom t.ex. matematik och fysik eller motsvarande, oavsett gymnasieprogram. T4 bör innehålla inriktningar som är anpassade för sökande med olika förkunskaper.

Enligt förslaget räcker det med grundläggande behörighet för att vara behörig till det fjärde året. Högskoleverket anser att detta krav är ologiskt när utbildningen är så nära knuten till teknikprogrammet. Behörighetskravet borde kunna vara mer specifikt med tanke på detta och borde även vara högre för att se till att elevernas förkunskaper är mer homogena.

Att behörighetskravet är just grundläggande behörighet gör att utbildningen blir en direkt konkurrent till tekniskt basår eller till högskoleingenjörstudier.

Övergång till högre utbildning

I promemorian föreslås att ett särskilt betygsdokument ska utfärdas efter det fjärde året men det finns ingen information om hur detta dokument ska värderas vid övergång till högre studier. Frågan är viktig, bland annat eftersom slutdokumentet möjligen skulle kunna ha någon slags rekryterande funktion till teknisk högskoleutbildning.

Övrigt

I sitt yttrande över Framtidsvägen påpekade Högskoleverket att det är viktigt att det fjärde året inte innebär att tiden med studiemedel förkortas om utbildningen ska kunna användas för att bredda rekryteringsbasen till ingenjörstudier. Detta kommenteras inte i promemorian.

Slutligen, elever som går det fjärde året kommer att skriva ett projektarbete i slutet av det tekniska programmet eller motsvarande och ytterligare ett i slutet av det fjärde året. Högskoleverket anser att det är viktigt att tydliggöra det fjärde årets projektarbete i relation till projektarbetet i år tre.

Högskoleverkets mening är att T 4 inte tillför något som inte redan tillgodoses inom dagens utbildningsutbud och avstyrker därför försöksverksamheten.

Beslut om detta yttrande har fattats av universitetskansler Anders Flodström efter föredragning av utredaren Per Gunnar Rosengren i närvaro av huvudsekreteraren Lena Adamson och informationschefen Eva Ferndahl. I ärendets handläggning har även utredarna Petra Nord, Aija Sadurskis, Thomas Furusten och Leif Strandberg deltagit.

Anders Flodström

Per Gunnar Rosengren